

ISSN 2313-8114

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Мукачівського державного університету

Серія

ЕКОНОМІКА

Випуск 1(3) 2015

Б5
к 34

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ «ЕКОНОМІКА»

Збірник наукових праць

Випуск 1(3) 2015

МУКАЧЕВО
2015

ЗМІСТ

Економіка та управління національним господарством

д.е.н.,	<i>Арзамасова О.В.</i> Нова економіка: імперативи формування	9
д.е.н.,	<i>Кінаш І.П.</i> Теоретико-методологічні орієнтири формування механізму управління розвитком соціальної сфери України <i>Ковалевський Г.В., Гриненко В.В.</i> Ресурси і багатство націй в інтегральній економіці людини	14
доцент	<i>Курмасєв П.Ю., Байрамов Ешгін Алі Оғли</i> Напрями підвищення ефективності заходів державного стимулювання розвитку інноваційного підприємництва	18
д.е.н.,	<i>Кучінка Т.В.</i> Теоретичні аспекти вивчення феномену економічної кризи	23
д.е.н.,	<i>Пугачевська К.С.</i> Регулювання імпорту в умовах валютних коливань	29
д.е.н.,	<i>Рибчак В.І.</i> Аналіз сучасних підходів до державного регулювання підприємницької діяльності в Україні	35
д.е.н.,	<i>Скороход І.С., Поліщук М.О., Поліщук О.О.</i> Особливості інвестиційної діяльності ТНК в Україні	41
професор	<i>Черничко Т.В.</i> Ризики каналу банківського кредитування монетарного трансмісійного механізму в Україні	46
професор	<i>Чукурна О.П.</i> Оцінка факторів впливу на розвиток машинобудівної галузі України в умовах глобалізації	50
професор		55

Економіка та управління підприємствами

професор	<i>Безпарточний М.Г.</i> Формування конкурентного середовища господарювання торговельних підприємств на споживчому ринку України	61
професор	<i>Березін О.В.</i> Господарський механізм підприємств АПК: стратегічні аспекти формування конкурентоспроможності	68
професор	<i>Березіна Л.М.</i> Альтернативність у стратегічному виборі підприємств АПК	72
професор	<i>Бовш Л.А.</i> Стратегія розвитку готельного господарства в умовах макроекономічної нестабільності	77
професор	<i>Живко З.Б.</i> Рівні економічної безпеки підприємства та визначення інтегрального показника	84
професор	<i>Збарський В.К.</i> Інноваційна спрямованість підприємства – забезпечення його конкурентних переваг	90
ст.м.	<i>Лазаренко Д.О.</i> Амортизаційна політика в інвестиційно-інноваційній програмі харчового підприємства	96
ст.м.	<i>Максименко Д.В.</i> Кадрова реструктуризація як інструмент стратегічного розвитку підприємства	102
професор	<i>Навроцький С.А., Скляр Г.П., Фисун І.В.</i> Перестраховування ризиків виїзного туризму: математичне моделювання рівня власного утримання страховика	107
д.е.н.,	<i>Питуляк Н.С., Баховко В.Ю., Чапран Ю.О.</i> Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні	115
асистент	<i>Чижова Н.Є.</i> Особливості адаптування інформаційних продуктів управління персоналом	120

Регіональна економіка, демографія та соціальна політика

ст.м.	<i>Білак Г.Г.</i> Міжнародне співробітництво з екологічних проблем країн-членів Карпатського євро регіону	124
ст.м.	<i>Борншайн О.О.</i> Дослідження методів ідентифікації кластерів при формуванні стратегії розвитку регіонів України	129
ст.м.	<i>Гладинець Н.Ю.</i> Моделювання індикаторів регіонального інноваційного розвитку	134
ст.м.	<i>Гоблик В.В.</i> Використання методу ієрархій в дослідженні зовнішньоекономічних зв'язків у межах транскордонних регіонів	140

<i>Гораль Л.Т., Піллероа Мадан А.А., Шийко В.І.</i>	
Фактори розвитку рекреаційних територій західного регіону України	150
<i>Карий О.І., Глинський Н.Ю.</i>	
Маркетингова концепція управління розвитком міста	155
<i>Мікловда В.П., Пітюлич М.І.</i>	
Ринок праці в системі фундаментальних інститутів ринкової економіки	161
<i>Панько М.В.</i>	
Методика розрахунку та аналізу ефективності структури економіки регіону	166
<i>Панн В.В.</i>	
Напрями активізації туристично-рекреаційного потенціалу регіону (на прикладі Закарпатської області)	172
<i>Пітюлич М.М., Пауш М.М.</i>	
Сучасний стан та прогнозна оцінка демографічної ситуації в гірських районах Карпатського регіону	179
<i>Проскура В.Ф.</i>	
Регіоналізація та економічна безпека	186
<i>Товканець С.А.</i>	
Технопарки в контексті європейської регіональної політики	190
<i>Щурик М.В.</i>	
Детермінанти розвитку аграрного сектора та сільських територій	195

Економічна статистика, бухгалтерський облік та аудит

<i>Головачко В.М.</i>	
Поняття, класифікація та оцінка біологічних активів	201
<i>Король К.В.</i>	
Організація обліку за центрами відповідальності на підприємствах машинобудування	207
<i>Редченко К.І.</i>	
Концепція раннього попередження у сучасних системах управлінського контролю	212

Фінанси, гроші та кредит

<i>Гавриляк Т.С.</i>	
Інституційно-правове середовище страхової інвестиційної діяльності	218
<i>Гуменна К.Р.</i>	
Міграційний капітал як джерело забезпечення інвестиційного розвитку регіонів України	223
<i>Ігнатишин М.В., Ігнатишин М.І.,</i>	
Технічний аналіз прогнозованості валютного курсу в Україні	230
<i>Кужелєв М.О., Бритченко І.Г., Стабіас С.М.</i>	
Аналіз розвитку національного ринку корпоративних цінних паперів в умовах європейської інтеграції	237
<i>Малець С.С.</i>	
Теоретичні аспекти податкового регулювання в ринковій економіці	242
<i>Петричко М.М.</i>	
Бюджетна політика України: реалії та перспективи	247
<i>Рибчак О.С.</i>	
Напрями підвищення ефективності регулювання ринку фінансових послуг в Україні	252
<i>Сторонянська І.З., Беновська Л.Я.</i>	
Податкові надходження в структурі доходів державного та місцевих бюджетів: регіональний вимір	257
<i>Черничко С.Ф., Реблян Д.С.</i>	
Характерні риси фінансової кризи як соціально-економічної категорії	264

Всього 46
 Укр 40
 Рос. 2
 Англ. 4

46

законодательством. Предложено предположение, что повышение ликвидности украинского рынка корпоративных ценных бумаг возможно за счет двойного листинга.

Ключевые слова: рынок ценных бумаг, акции, корпоративные облигации, фондовая биржа, торговая система, биржевые контракты

Kuzheliev M., Britchenko I., Stabias S.

ANALYSIS OF THE NATIONAL MARKET CORPORATE SECURITIES UNDER THE EUROPEAN INTEGRATION

The analysis of corporate securities market in Ukraine has been considered in the article. The aim is to determine the development of the corporate securities market in terms of Ukraine's European integration and to develop recommendations to improve liquidity in the long run. It has been stated that the study of the development of this segment of the financial market as the market for corporate securities needs special attention. It has been emphasized that one of the key problems of national stock market is "deficit" of financing instruments of investment activities. It has been determined that the greatest volume of trading on the stock market was in the month of the largest political instability in the country. It has been found that the share of the three largest stock trading floors in total in 2007 was greater than 93% (except for the crisis of 2009). The analysis has revealed that government securities (90%) occupy the largest share of trading, while in developed countries the ratio is dramatically different - only 10% are government securities. The market share for corporate securities in 2011 dropped by 4.5 times and in 2014 by 9.6%. 90% or more of trading is held on four main floors in the structure of corporate securities market, but stock exchange - "leader" in terms of trading is constantly changing. There is a very large number of trading (10 as of January 2015) in Ukraine. However, excessive amount leads to decentralization of supply and demand for securities, provokes the process of price manipulation in the market, leading to the establishment of different rules of conclusion and implementation of the exchange agreements. In 2013, over 46% of trades in corporate securities were held on the PFTS. It has been emphasized that pressing problems are non-disclosure or untimely disclosure of information by issuers of securities on the stock market as well as failure to receive rating by enterprise public offering, which is required by law. It has been suggested that increased liquidity of Ukrainian market of corporate securities may be due to the dual listing.

Keywords: stock market, stocks, corporate bonds, stock exchange, trading system, exchange contracts

Одержано 15.02.2015 р.

УДК 336.225.6

Малець Станіслав Станіславович
аспірант кафедри обліку та фінансів
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто історичні та сучасні підходи до визначення змісту понять «податки» та «податкове регулювання». Дослідження еволюції змісту понять «податки» та «податкове регулювання» базувалося на використанні методів єдності історичного і логічного. Оцінку основних завдань податкового регулювання в сучасних економічних умовах виконано методом аналізу і синтезу. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад податкового регулювання соціально-економічних процесів на сучасному етапі розвитку національної економіки. Характеристику податків, як економічної категорії, розглянуто в таких аспектах: економічну сутність; за формою прояву; з організаційно-правової сторони. Обґрунтовано, що чітке визначення теоретичних засад податкового регулювання економіки з урахуванням особливостей сучасних господарювання дозволить більш ґрунтовно здійснювати відбір та підвищити ефективність застосування державних регулятивних заходів. Сформульовано уточнене визначення податкового регулювання економіки, визначено його зв'язок з регуляторною функцією податків. Визначено, що податкове регулювання – це управління сукупністю відносин у сфері виробництва, обміну та споживання матеріальних благ і послуг в умовах конкретного суспільного ладу з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів застосування специфічного інструменту – податків. В статті проаналізовано основні функції податкового регулювання в сучасних умовах, а саме: алокаційна, розподільча, регуляторна, соціальна. Обґрунтовано, що окремим інструментом податкового регулювання є податковий механізм, який з економічної точки зору сукупністю економічних відносин, специфічних методів мобілізації бюджетних коштів і включає в себе податкове планування і прогнозування; податкові норми та нормативи; податкові стимули та санкції.

законодательством. Предложено предположение, что повышение ликвидности украинского рынка корпоративных ценных бумаг возможно за счет двойного листинга.

Ключевые слова: рынок ценных бумаг, акции, корпоративные облигации, фондовая биржа, торговая система, биржевые контракты

Kuzheliev M., Britchenko I., Stabias S.

ANALYSIS OF THE NATIONAL MARKET CORPORATE SECURITIES UNDER THE EUROPEAN INTEGRATION

The analysis of corporate securities market in Ukraine has been considered in the article. The aim is to determine the development of the corporate securities market in terms of Ukraine's European integration and to develop recommendations to improve liquidity in the long run. It has been stated that the study of the development of this segment of the financial market as the market for corporate securities needs special attention. It has been emphasized that one of the key problems of national stock market is "deficit" of financing instruments of investment activities. It has been determined that the greatest volume of trading on the stock market was in the month of the largest political instability in the country. It has been found that the share of the three largest stock trading floors in total in 2007 was greater than 93% (except for the crisis of 2009). The analysis has revealed that government securities (90%) occupy the largest share of trading, while in developed countries the ratio is dramatically different - only 10% are government securities. The market share for corporate securities in 2011 dropped by 4.5 times and in 2014 by 9.6%. 90% or more of trading is held on four main floors in the structure of corporate securities market, but stock exchange - "leader" in terms of trading is constantly changing. There is a very large number of trading (10 as of January 2015) in Ukraine. However, excessive amount leads to decentralization of supply and demand for securities, provokes the process of price manipulation in the market, leading to the establishment of different rules of conclusion and implementation of the exchange agreements. In 2013, over 46% of trades in corporate securities were held on the PFTS. It has been emphasized that pressing problems are non-disclosure or untimely disclosure of information by issuers of securities on the stock market as well as failure to receive rating by enterprise public offering, which is required by law. It has been suggested that increased liquidity of Ukrainian market of corporate securities may be due to the dual listing.

Keywords: stock market, stocks, corporate bonds, stock exchange, trading system, exchange contracts

Одержано 15.02.2015 р.

УДК 336.225.6

Малець Станіслав Станіславович,
аспірант кафедри обліку та фінансів,
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто історичні та сучасні підходи до визначення змісту понять «податки» та «податкове регулювання». Дослідження еволюції змісту понять «податки» та «податкове регулювання» базувалося на використанні методів єдності історичного і логічного. Оцінку основних завдань податкового регулювання в сучасних економічних умовах виконано методом аналізу і синтезу. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад податкового регулювання соціально-економічних процесів на сучасному етапі розвитку національної економіки. Характеристику податків, як економічної категорії, розглянуто в таких аспектах: за економічною сутністю; за формою прояву; з організаційно-правової сторони. Обґрунтовано, що чітке визначення теоретичних засад податкового регулювання економіки з урахуванням особливостей сучасних умов господарювання дозволить більш ґрунтовно здійснювати відбір та підвищити ефективність застосування державних регулятивних заходів. Сформульовано уточнене визначення податкового регулювання економіки та визначено його зв'язок з регуляторною функцією податків. Визначено, що податкове регулювання – це управління сукупністю відносин у сфері виробництва, обміну та споживання матеріальних благ і послуг в умовах конкретного суспільного ладу з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів шляхом застосування специфічного інструменту – податків. В статті проаналізовано основні функції податкового регулювання в сучасних умовах, а саме: алокаційна, розподільча, регуляторна, соціальна. Обґрунтовано, що окремим інструментом податкового регулювання є податковий механізм, який з економічної точки зору є сукупністю економічних відносин, специфічних методів мобілізації бюджетних коштів і включає в себе: податкове планування і прогнозування; податкові норми та нормативи; податкові стимули та санкції. За

результатами дослідження зроблено висновок, що податкове регулювання є важливим механізмом стабілізації державних фінансових ресурсів, стимулювання економічного зростання, здійснення структурних перетворень, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Подальші дослідження будуть спрямовані на формулювання пропозицій щодо змін в податковій системі та підходах до адміністрування податків в державі, які сприятимуть покращенню інвестиційного клімату в країні та оптимізації результативності реального сектору економіки країни.

Ключові слова: податок, податкове регулювання, податковий механізм, функції податкового регулювання.

ВСТУП

Постановка проблеми. Сучасний механізм державного регуляторного впливу в умовах ринкової економіки характеризується широким набором методів та форм впливу на розвиток економічної системи. Окреме вагоме місце в ньому належить важелям податкового регулювання.

Загалом податкове регулювання може бути охарактеризовано як комплекс розроблених і законодавчо закріплених у державі форм і методів створення фінансових ресурсів для досягнення основної мети державного регулювання економіки [1, с. 196-197]. Основною метою регулювання є фінансове забезпечення темпів і пропорцій розвитку економіки, а також фінансування соціальних гарантій населенню.

Недоліками існуючих наукових підходів до розуміння економічної сутності податкового регулювання економіки є те, що більшість науковців розглядають його відокремлено від інших форм впливу держави на соціально-економічні процеси в країні. Крім того, наукові підходи вітчизняних та зарубіжних учених недостатньо враховують особливості реалізації податкової політики в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи, що певною мірою знижує ефективність податкового регулювання. Чітке визначення теоретичних засад податкового регулювання економіки з урахуванням особливостей сучасних умов господарювання дозволить більш ґрунтовно здійснювати відбір та підвищити ефективність застосування державних регулятивних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам визначення ролі податкового регулювання як складової механізму державного регулювання економіки присвячені дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні аспекти впливу інструментів податкового регулювання на соціально-економічні процеси ґрунтовно досліджуються в працях А. Сміта, А. Маршалла, Дж. М. Кейнса, М. Фрідмана, А. Лаффера, Дж. Стігліца, С. Фішера, П. Самуельсона та інших.

Проблеми та шляхи оптимізації інструментів податкового регулювання обґрунтовано в наукових працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів: С. Арбузова, І. Бушуєвої, О. Вапнярської, О. Григорської, І. Д'яконової, Г. Колодко, А. Крисоватого, Т. Кошук, В. Мельника, Г. Мельничук, Т. Поливаной, А. Соколовської, Д. Стеценка, В. Сусіденка, М. Тарасюка, А. Нікітішина, Н. Чернишевої, І. Чугунова та ін.

Проте в працях зазначених науковців механізм податкового регулювання частіше всього не розглядається як елемент комплексної системи державного регуляторного впливу на розвиток економічної системи, а інструменти податкового

регулювання досліджуються в умовах стабільного економічного розвитку. Це певним чином знижує ефективність інструментів податкового регулювання, що застосовуються державою.

Мета статті (постановка завдання) полягає в обґрунтуванні теоретичних засад податкового регулювання соціально-економічних процесів на сучасному етапі розвитку національної економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно ст. 67 Конституції України кожен громадянин України зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Усі громадяни щорічно подають до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік у порядку, встановленому законом [2].

Характеристику податку слід розглядати в таких аспектах: за економічною сутністю; за формою прояву; з організаційно-правової сторони.

За економічною сутністю податки є способом перерозподілу національного доходу між інституційними секторами та виступають специфічною формою економічних відносин. При перерозподілі національного доходу податки забезпечують державу необхідними фінансовими ресурсами. Частина національного доходу, перерозподіленого за допомогою податків, стає централізованим фондом фінансових ресурсів держави. Процес примусового відчуження частини національного доходу має односторонню спрямованість від платника податків до держави [3, с. 24].

Матеріальною основою податків (формою прояву) є реальна величина грошових коштів, які акумулюються державою. Конкретними формами прояву категорії податку є види податкових платежів, які встановлюються законодавчими органами кожної країни.

З організаційно-правової сторони податок — це обов'язковий платіж, який надходить до бюджетного фонду у визначених законом розмірах і встановлені терміни.

Слід підкреслити, що визначення податків в контексті частини економічних відносин характерна для пострадянських економістів. Західна наука не вдається до розгляду економічної сутності податків, а сконцентровує увагу саме на їх організаційно-правовій формі. Крім того, у трактуваннях західних економістів звертається увага на примусовості та обов'язковості стягнення податків, а також на демократичності процесу визначення їх величини.

Таким чином, податок — це:

– обов'язкова, специфічна, індивідуально

безповоротна, безумовна, безеквівалентна, регулярна, законодавчо регламентована, безоплатна ціна функціональних послуг, що надаються суспільству державою;

– платіж, який здійснюється платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України:

– інструмент, який безпосередньо та опосередковано впливає на соціально-економічні процеси в державі та є найважливішою формою податкового регулювання ринкових відносин;

– спосіб перерозподілу національного доходу з метою створення загальнодержавного централізованого фонду грошових коштів, необхідних для виконання державою її функцій.

З позицій дослідження трактування змісту поняття податкове регулювання важливим є визначення податку як інструменту, який безпосередньо та опосередковано впливає на соціально-економічні процеси в державі.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає регулювання як [6, с. 1020]:

– впорядковувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі;

– домагатися нормальної роботи машини, установки, механізму і т. ін., забезпечуючи злагожену роботу складових частин, деталей.

З позицій організації економічної та управлінської діяльності можна виділити декілька визначень поняття «регулювання», а саме:

– це спонукально-практична діяльність регуляторного характеру, спрямована на досягнення чітко визначених цілей [4, с. 116-117];

– це вид діяльності, що являє собою вплив керівника на підлеглих таким чином, щоб вони виконували роботу для досягнення цілей організації [5];

– це діяльність із підтримки в динамічній системі управління виробництвом заданих параметрів. Його завдання – зберегти стан упорядкованості, котрий задається функцією організації як у підсистемі виробництва, так і в підсистемі управління. Функція регулювання детермінується нормативністю: в полі її зору перебуває будь-яке відхилення від норми [6, с. 153];

– метод управління, який є системою типових заходів, що здійснюється відповідними органами та організаціями з метою стабілізації та пристосування існуючої системи до постійно змінюваних умов [6, с. 154];

– це вплив на діяльність, на суб'єкти та процеси, з метою забезпечення дотримання злагоженої роботи системи, впорядкування та підвищення результативності діяльності, узгодження інтересів і дій [7, с. 61].

Узагальнюючи зміст наведених визначень, можна зазначити, що регулювання визначається як сукупність заходів з боку суб'єкту управління, які підпорядковуються необхідності досягнення певної мети (стабілізаційного або стимулюючого характеру) в умовах мінливого зовнішнього середовища.

З позицій організації податкового регулювання до суб'єктів управління відносяться органи державного управління, які напряму або опосередковано впливають на економічні, соціальні та інші процеси в межах економічної системи. Метою застосування заходів виступає необхідність стабілізації поточної економічної ситуації в національній економіці та стимулювання економічного розвитку. До заходів, що застосовуються, можна віднести зміни в податковій системі та податкових ставках, надання податкових пільг, скасування певних видів податків тощо.

Сучасні фінансово-економічні словники надають декілька визначень поняття податкового регулювання:

– сукупність заходів у податковій сфері, що забезпечують державний вплив на перерозподіл національного доходу в інтересах окремих соціальних верств, а також на інвестиції, науково-технічний розвиток, економічне зростання тощо [8, с. 45];

– це сукупність заходів непрямого впливу шляхом зміни виду податків, податкових ставок, встановлення податкових пільг, зниження підвищення загального рівня оподаткування, відрахувань до бюджету, що дозволяє впливати на фінансові рішення підприємств, а, отже, й на реалізацію фінансової діяльності безпосередньо. Таким чином, до методів податкового регулювання, які впливають на фінансові відносини суб'єктів господарювання, слід віднести наступні методи, які успішно використовуються у світовій практиці: відстрочка податкового платежу, інвестиційний податковий кредит, податкові канікули, податкова амністія, податкові відрахування, вибір і встановлення податкових ставок, міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування тощо [9];

– складова податкового механізму поряд із податковим адмініструванням, що включає сукупність законодавчо зафіксованих науково обґрунтованих взаємопов'язаних важелів податкового впливу держави на поведінку економічних суб'єктів щодо перерозподілу доходів, інвестування, споживання природних ресурсів, функціонування екстерналій в процесі здійснення регуляторної політики з урахуванням балансу інтересів та пріоритетів економічної політики. Принципи податкового регулювання є похідними, по-перше, від принципів державного регулювання економіки, а по-друге, від принципів оподаткування та податкової політики. Зокрема, виділяють такі: наукової обґрунтованості; узгодження інтересів; системності податкового регулювання; комплексності; пріоритетності; адаптації; безперервності; ефективності податкового регулювання [10, с. 99];

– заходи непрямого впливу на економічні й соціальні процеси шляхом зміни: 1) виду податків; 2) податкових ставок; 3) встановлення податкових пільг; 4) підвищення або зниження загального рівня оподаткування; 5) відрахувань до бюджету [11, с. 758].

Отже, узагальнюючи різні теоретичні підходи, можна стверджувати, що податкове регулювання – це управління сукупністю відносин у сфері виробництва, обміну та споживання матеріальних благ і послуг в умовах конкретного суспільного ладу і конкретної

держави з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів шляхом застосування специфічного інструменту – податків (рис. 1).

Основні завдання податкового регулювання:

– акумуляція фінансових ресурсів у централізованих бюджетних та позабюджетних фондів шляхом мобілізації податкових надходжень;

– складання програм податкових надходжень на коротко- та довгострокову перспективу з врахуванням поточної соціально-економічної ситуації та перспектив її зміни;

– формування принципів та бази оподаткування;

– здійснення контролю над обсягом та структурою податкових надходжень, удосконалення та спрощення процедури їх адміністрування.

В сучасній ринковій економіці податкове регулювання виконує такі функції:

– алокаційна – вплив на розподіл обмежених фінансових ресурсів з метою вирішення стратегічних і тактичних цілей державного регулювання економіки;

– перерозподільча – передбачає участь держави у формуванні фондів фінансових ресурсів на впрямуюванні закумульованих ресурсів на вирішення важливих економічних і соціальних проблем розвитку суспільства;

– регуляторна – дозволяє застосовувати інструменти податкового регулювання в якості чинника стимулювання або стримування розвитку економічних процесів в країні;

– соціальна – дозволяє вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими верствами населення.

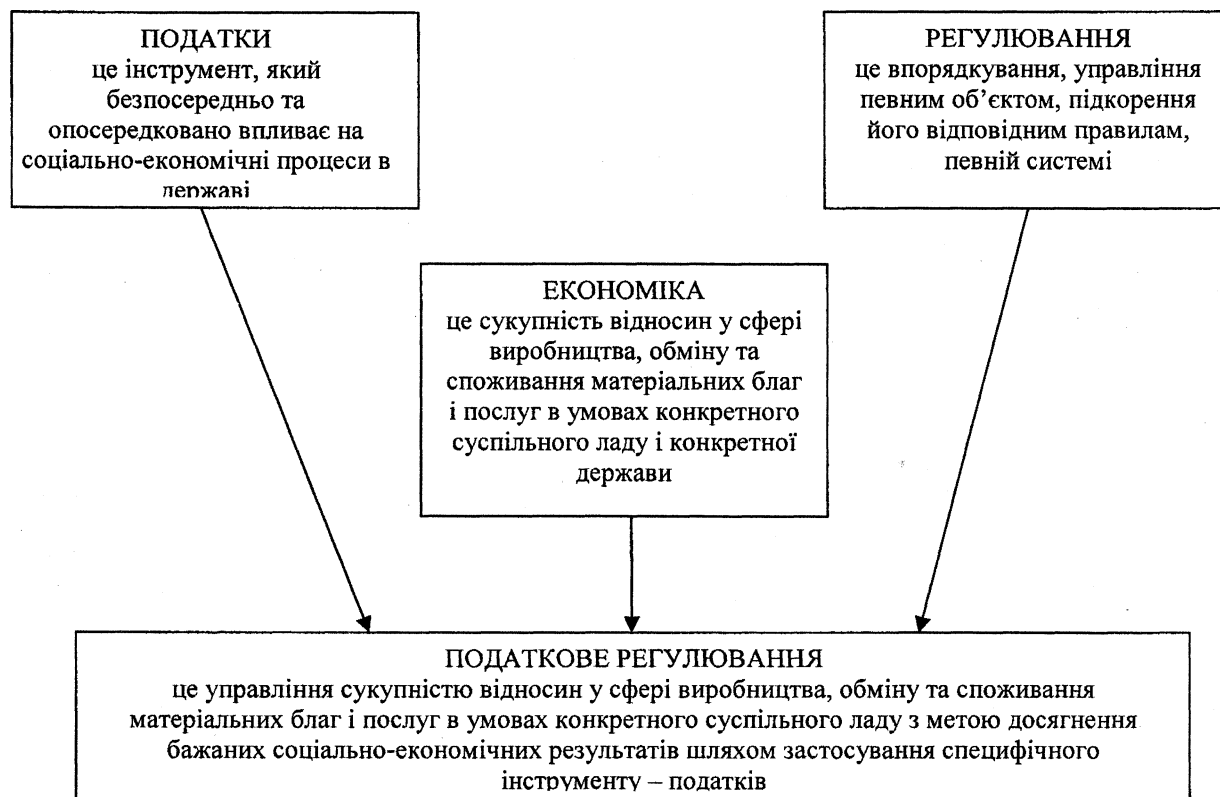

Рис. 1. Схема узгодження змісту понять, в результаті аналізу і синтезу яких було виведено поняття «податкове регулювання»

Окремим інструментом податкового регулювання є податковий механізм, який з економічної точки зору є сукупністю економічних відносин, специфічних методів мобілізації бюджетних коштів. Він включає в себе:

– податкове планування і прогнозування (визначення основних макроекономічних і бюджетних показників, розробку балансу бюджетних ресурсів держави, розміру дохідної частини бюджету тощо);

– податкові норми та нормативи (ставки податків та неподаткових зборів, розмір штрафних санкцій тощо);

– податкові стимули та санкції (пільги по податкам юридичних та фізичних осіб, податкові

кредити, санкції за порушення податкового законодавства тощо).

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Податкове регулювання є важливим механізмом стабілізації державних фінансових ресурсів, стимулювання економічного зростання, здійснення структурних перетворень, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Шляхом змін в податковій системі та підходах до адміністрування податків держава, як активний учасник економічних процесів, може сприяти покращенню інвестиційного клімату в країні та

оптимізації результативності реального сектору економіки країни.

Через податкові інструменти можна впливати на вирішення будь-якої (і не тільки економічної) проблеми – від стимулювання економічного зростання до впливу на демографічні процеси в країні.

В процесі зміни економічної ситуації в країні зміст регулювання податкової системи постійно модифікується. Особливо значення податкове регулювання набуває в умовах ринкової системи як один із основних методів непрямого регулювання економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черничко Т. В. Використання важелів податкового регулювання на розвиток економічної системи / Т. В. Черничко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. № 13. – Львів, 2003. – С. 196-200.
2. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
3. Налоги и налогообложение: учебник / А. В. Перов, А. В. Толкушкин. – 12-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2013. – 996 с.
4. Словник-довідник з державного управління / [уклад.: В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко, Л. Г. Штика]; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.
5. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – Центр сприяння інституційному розвитку державної служби. – К., 2005. – 255 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kds.org.ua/presentation/malinovskij-vya-slovnik-terminiv-i-ponyat-z-derzhavnogo-upravlinnya>.
6. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К.: НАДУ, 2011. – т. 4.
7. Енциклопедичний словник з державного управління. – К., 2010. – 700 с.
8. Сучасний фінансово-кредитний словник / Під заг. ред. М. Т. Лапусти, П. С. Нікольського – 2-е вид., доп. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 567 с.
9. Реформування податкової системи України в контексті глобалізаційних викликів: зб. матер. наук.-практ. інтернет-конференції, 21 листопада 2014 р. – Ірпінь, 2014. – 271 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/akualno/11.2014/ZBIRNUK.pdf>.
10. Современный толковый налоговый словарь / сост. А. В. Началов. – М., 2006 – 480 с.
11. Загородній А. Т. Фінансово-економічний словник / А. Т. Загородній, Т. А. Вознюк – К.: Знання, 2007. – 1072 с.

Малец Станіслав Станіславович

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ НАЛОГОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Рассмотрены исторические и современные подходы к определению содержания понятий «налоги» и «налогового регулирования». Исследование эволюции содержания понятий «налоги» и «налоговое регулирование» базировалось на использовании методов единства исторического и логического. Оценку основных задач налогового регулирования в современных экономических условиях выполнено методом анализа и синтеза. Цель статьи заключается в обосновании теоретических основ налогового регулирования социально-экономических процессов на современном этапе развития национальной экономики. Характеристику налогов, как экономической категории, рассмотрены в следующих аспектах: по экономической сущности; по форме проявления; по организационно-правовому устройству. Обосновано, что четкое определение теоретических основ налогового регулирования экономики с учетом особенностей современных условиях хозяйствования позволит более оптимально осуществлять влияние и повысит эффективность применения государственных регулятивных мер. Сформулировано уточненное определение налогового регулирования экономики и определена его связь с регуляторной функцией налогов. Определено, что налоговое регулирование – это управление совокупностью отношений в сфере производства, обмена и потребления материальных благ и услуг в условиях конкретного общественного строя с целью достижения желаемых социально-экономических результатов путем применения специфического инструмента – налогов. В статье проанализированы основные функции налогового регулирования в современных условиях, а именно: алокационная, распределительная, регуляторная, социальная. Обосновано, что отдельным инструментом налогового регулирования есть налоговый механизм, который с экономической точки зрения является совокупностью экономических отношений, специфических методов мобилизации бюджетных средств и включает в себя: налоговое планирование и прогнозирование; налоговые нормы и нормативы; налоговые стимулы и санкции. По результатам исследования сделан вывод, что налоговое регулирование является важным механизмом стабилизации государственных финансовых ресурсов, стимулирования экономического роста, осуществления структурных преобразований, повышение конкурентоспособности отечественной экономики. Дальнейшие исследования будут направлены на формулирование предложений по изменениям в налоговой системе и подходах к администрированию налогов государства, способствующие улучшению инвестиционного климата в стране и оптимизации результативности реального сектора экономики страны.

Ключевые слова: налог, налоговое регулирование, налоговый механизм, функции налогового регулирования.

Malets S.

THEORETICAL ASPECTS OF TAX REGULATION IN A MARKET ECONOMY

Historical and contemporary approaches to determining the content of the concepts of "taxes" and "tax regulation" have been examined. The study of the evolution of the concepts content of "taxes" and "tax regulation" was based on the methods of the unity of the historical and logical. Assessment of the main objectives of tax regulations in the current economic conditions has been made with the help of the method of analysis and synthesis. The purpose of the article is to justify theoretical principles of the tax regulation of social and economic processes in the current development of the national economy. Characteristics of taxes as an economic category, has been considered in the following aspects: according to the economic entity; the form of manifestation; the organizational and legal side. It has been proved that a clear definition of the theoretical foundations of the tax regulation of the economy considering the peculiarities of modern business environments will perform a thorough selection and increase the efficiency of government regulatory measures. Improved determination of the tax regulation of the economy has been formulated and its relationship with the regulatory function of taxes has been defined. It has been determined that tax regulations is the management of a set of relations in the sphere of production, exchange and consumption of goods and services in a particular social system in order to achieve the desired social and economic outcomes by applying a specific tool - taxes. The main features of tax regulation in modern conditions, namely locating, distributional, regulatory, social have been analyzed. It has been proved that a separate tax tool is a tax adjustment mechanism, which in economic terms is a set of economic relations, specific methods of mobilizing budget money and includes: tax planning and forecasting; tax rules and regulations; tax incentives and sanctions. According to the study it has been concluded that tax regulations are an important mechanism for the stabilization of state financial resources, stimulation of economic growth, structural reforms, improvement of competitiveness of the national economy. Further studies will be used to formulate proposals for changes in the tax system and tax administration approaches of the state which would improve the investment climate in the country and optimize performance of the real sector of the economy.

Keywords: tax, tax regulations, the tax mechanism, functions of the tax regulation.

Одержано 12.02.2015 р.

УДК 336.143

Петричко Марія Михайлівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку та фінансів,
Мукачівський державний університет

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бюджетна політика є вагомим важелем впливу, який забезпечує оптимізацію формування доходів і використання державних фінансових ресурсів з метою регулювання соціальних і економічних процесів та забезпечення макроекономічного зростання. Мета дослідження полягає в узагальненні існуючих теоретичних підходів до визначення сутності бюджетної політики та, на їх основі, формування рекомендацій спрямованих на оптимізацію перерозподілу фінансових ресурсів через бюджет країни з врахуванням динаміки економічного розвитку. Розраховано показники еластичності доходів та видатків зведеного бюджету від валового внутрішнього продукту з використанням статистичних методів, зокрема рядів динаміки. Розглянуто сутність визначення категорії «бюджетна політика» та узагальнено підходи до її трактування. Обґрунтовано, що бюджетна політика – це сукупність прийомів та заходів держави, обумовлена нормами чинного законодавства та відповідним апаратом управління щодо акумулювання та використання фінансових ресурсів держави з метою забезпечення соціально-економічного розвитку. Досліджено основні напрямки бюджетної політики та виокремлено основні тенденції її формування в Україні. Проаналізовано доходи та видатки зведеного бюджету, визначено їх залежність від зміни валового внутрішнього продукту та окреслено основні тенденції таких змін. Досліджено чинники, які впливають на проведення бюджетної політики як основного важеля впливу на соціально-економічний розвиток країни. Запропоновано основні засади формування ефективної бюджетної політики. Наукова новизна результатів дослідження полягає в узагальненні теоретичних положень щодо функціонування бюджетної політики в Україні та обґрунтування конкретних пропозицій щодо удосконалення напрямків її проведення. Визначено, що ефективність бюджетної політики визначається її здатністю забезпечити виконання державних функцій, створити відповідні умови для стабільного розвитку економіки. Основними засадами при формуванні бюджетної політики повинні бути: створення нової моделі міжбюджетних відносин, подальша лібералізація податкової та бюджетної системи, утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету на економічно безпечному рівні, оптимізація видаткової частини бюджету. Обґрунтовані результати формують наукову основу для практичного вирішення проблеми функціонування бюджетної

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>